

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K. na leto. (Za Nemčijo 4 K., za Ameriko in drugo tujo državo 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 46.

V Ljubljani, dne 16. novembra 1916.

Leto XXIX.

Ali se nam je treba braniti?

»Soldatenzeitung«, list, ki se izdaja in urejuje od vojakov, ki sicer ni uradno glasilo kake vojaške komande, ki je pa vendar radi tega, ker se med vojaki jako mnogo čita in je zelo velik del častnikov naročen nanj, zelo važen, je pred dobrim tednom prinesel članek o Slovencih, v katerem dolži naš narod, da ni zvest avstrijski državi. List se sklicuje pri tem na pisavo slovenskih časopisov, zlasti »Slovenca«, ob času balkanske vojne. Obenem napada zelo strastno slovensko izobraženstvo, duhovsko in posvetno in je dolži, da išče izven mej naše države bodočnosti za naš narod. Ti očitki so že sami na sebi strašni in ne more nam biti na noben način vseeno, kako se sovraštvo proti nam širi med bralce imenovanega lista. Ta reč je pa še veliko bolj nevarna in škodljiva, ker so nemškonaacionalni listi, zlasti oni, kateri izhajajo na jugu, v Gradcu, Mariboru, Celju in Celovcu napade iz »Soldatenzeitung« ponatisnili in jih s tem silno razširili. Če je bilo dovoljeno nas napasti in nam očitati tako grozne stvari, moramo imeti na vsak način tudi pravico, da se branimo. To smo dolžni spomenu vseh tistih junakov, ki so dali svoje mlado življenje za obrambo države, dolžni njihovim vdovam, njihovim očetom in materam, njihovim bratom in sestram in njihovim sirotam; to smo dolžni ogromnemu številu tistih, ki ranjeni, deloma za celo življenje pohabljeni s svojimi ranami, s svojimi brazgotinami, ohromeli, oslepeči, bolni izpričujejo brez besed, kako globoka je zvestoba v slovenskem srcu; to smo dolžni celemu našemu narodu, čegar zgodovina ves

čas, kar je združen pod Habsburškim prestolom, ni drugega nego venec zvit iz najlepših cvetk udanosti in zvestobe. V zgodovini nobenega drugega naroda v Avstriji ni povest o državljanski zanesljivosti in zvestobi tako jasna, tako čista, tako plemenita kakor naša.

Vse naše izjave, vsi naši politični programi obsegajo kot prvo točko to, da hočemo v okviru Habsburške države za svoj narod potrebne slobode in za njegov razvoj nemotenih pravic. Z vso odočnostjo odklanjamo kot popolno neresnico in kot grdo obrekovanje trditve, da je naša slovenska samozavest in tu pa tam poudarjana potreba kulturnih stikov z drugimi slovanskimi narodi kakorkoli v nasprotju z avstrijsko državno mislijo. Mi hočemo imeti močno in trdno Avstrijo, v kateri je prostora tudi za nas. Delati se mora razloček med vlado in državo; vlade se menjajo in ustava daje vsakemu državljanu pravico, oziroma zastopnikom ljudstva celo dolžnost, da kličejo vlado na odgovornost. Žalibog smo imeli Slovenci velikrat neprijetno dolžnost postaviti se za svoje pravice v bran proti raznim vladam in nastopiti proti njihovi trenutni politiki. Boj proti temu je bil včasih hud, toda nikdar in nikoli ni prestopil mej, ki jih nalaga dolžnost do države. V boju proti vladam je ostal slovenski narod državi zvest in v tem mislu ga je vzgajalo njegovo izobraženstvo. Tudi to moramo pibiti, da nima nihče pravice iz kake besede o tuji državi, dokler ta tuja država ni odkrita sovražnica naše, sklepati na kako veleizdajstvo. Avstrija je imela tudi s Prusi vojske, imela jih je s Turki, danes so ti naši zavezniki. Zveze med državami se menjajo, prijaznost med njimi tudi. Naravnost boli nas pa, ko beremo

v »Soldatenzeitung« da je naš slovenski jezik umetno narejen, in da je ljudstvo popolnoma drugačno, kakor slovenski izobraženec (misli se zlasti na duhovnike). Mislili smo, da se takih neumnosti sploh nihče ne bo več drznil ponavljati. Izmislili so si jih naši sovražniki pred več nego 50 leti, zato da bi temlažje izpeljali svoj načrt in ponemčili vse naše šole, naše urade in tako zatrili našo narodnost. Pa kakor vidimo, smo se motili. V resnem listu se zopet ponavlja ta stara budalost. Po ti poti se lahko nekega lepega dne pojavi trditve, da Slovencev sploh ni, in da so ljudje, ki so dozdej govorili slovenski, pravzaprav Nemci. Take trditve, take očitke, ki jih moramo zavračati sedaj, je moral obsojati vsak poštenjak ob vsakem času. Kako naj imenujemo to reč zdaj? Ko prekipujejo žrtve našega naroda za avstrijsko državo, ko se kadi dim iz požganih slovenskih selišč, ko zevajo vrtovi in vinogradi preluknjani od granat, ko mnogo desetstisočev naših ljudi živi težko begunsko življenje daleč proč od svojega domačega ognjišča, ko se vrsti grob za grobom slovenskih junakov, in ko v hudih časih z mirno udanostjo prenaša naš narod svojo usodo trezen, marljiv kot čebela in zvest kot skale njegovih planin!

Najnovejše vesti.

Prestolonaslednik povišan. Cesar je imenoval nadvojvodo Karla Franca Jožefa za generalnega polkovnika in velikega admirala.

Nad Raveno (na Laško) so poleteli naši zrakoplovci v noči pred 13. nov. Z bombami so zadeli dve čistilnici sladkorja, čistilnico žvepla, električne naprave, železnični most in kolodvorsko poslopje.

Pregled po svetu.

Zahteva nemškega državnega jezika. V dvorani dunajskega mestnega sveta so združene nemške stranke (dne 9. nov.) odločno zahtevale, naj se Avstrija v gospodarskem, političnem in vojaškem oziru ožje strne z Nemčijo ter da se uvede nemški državni jezik; zahtevale so tudi avtonomijo Galicije ter na podlagi tega delaven državni zbor brez zastopnikov Galicije. — Če so taki sklepi ob času, ko se vsi avstrijski narodi v skupnem nastopu bore za obstoj domovine in močne Avstrije, primerni in če blagodejno vplivajo na junaško razpoloženje — naj sodijo drugi.

Učinek ob proglasitvi poljskega kraljstva. Novica o novem kraljestvu je povzročila po vsem svetu veliko govorjenja in ugibanja. Zastopniki in privrženci entente so bili najbolj razočarani. Zdaj ugibajo, kaj storiti. Na Poljskem so bile povsod manifestacije. V Varšavi je bila slavna predstava; pred začetkom so godci zasyrali narodno himno, ki jo je občinstvo zvoje poslušalo. — Poljaki v Švici so po vseh mestih imeli shode, pri katerih so veselo pozdravljali novo kraljevino. — Listi nevtralnih držav s priznanjem pozdravljajo ta čin, ki pomenja pač več, nego lepe besede, ki jih državniki entente pišejo glede svojega boja za pravice malih držav. — Na Francoskem so vznemirjeni in presenečeni, da sta se Avstrija in Nemčija zedinili zaradi Poljske, ker je vse pričakovalo, da bosta v tem vprašanju šli narazen. — Na Ruskem se je novica o proglasitvi hitro razširila; vtis je bil velik zlasti, ker se boje moralnih posledic, ki utegnejo nastati iz tega važnega koraka.

Posebna armada. Generalni guverner Kuk je izdal oklic na poljski narod v zasedenih pokrajinah, ki v njem Poljake poziva, naj vstopijo v samostojno poljsko armado. Ako žele, se lahko udeležijo vojske proti Rusiji. Rusko-poljski vojni ujetniki, ki so doma iz okrajev Lublin in Varšava, so bili odposlani, kakor čujemo, iz naših krajev v domovino.

Ukrajinci. Dne 9. nov. sta se strnila oba ukrajinska državnozborna kluba ter sklenila z ozirom na važna vprašanja, pred katerimi stoji sedaj ukrajinski narod v Galiciji, skupen nastop vseh zastopnikov galiških Ukrajincev. Novi skupni klub se imenuje »Ukrajinsko parlamentarno zastopstvo za Galicijo.« Načelnik mu je Julijan Romančuk, podpredsednik državne zbornice.

O posebnem miru razpravlja tudi ruski list »Rječ«, ki trdi, da krožijo po Petrogradu in Moskvi novice o posebnem miru Rusije in o bližnjih mirovniških pogajanjih. »Rječ« zatrjuje, da je Angleška kriva, če sedaj še ni mogoče skleniti miru. Liberalni list predbaciva Angleški samoljubje in izjavlja, da bi morala tudi Angleška računati s položajem in koristmi Rusije, ki je doprinesla največje žrtve. Če je za Rusijo ugodno vojskovati se naprej ali ne, o tem bo sama odločevala, ne Angleška. — Notranjemu ministru

Protopopovu blizu stoječi listi čisto mirno in odkrito razpravljajo o vprašanju sporazuma Rusije z Nemčijo.

Preobrat na Grškem. Iz Grčije prihajajo pošte, da se je politika naenkrat zasukala in sicer tako, da je prišel kralj Konstantin na površje. Dosegel se je nekak sporazum med entento in kraljem, na kakšni podlagi, še ni znano. Morda je vmes posegel ruski car, ki ga vežejo na grško kraljevo rodbino dinastični in rodbinski oziri. Videti je, da se je pod tem vplivom kralj Konstantin otrešel Venizela in da si je kljub najtežavnejšim okoliščinam ohranil prestol.

Volitve v Ameriki. Dne 7. nov. je bil hud boj za izvolitev prezidenta v Zjed. državah Severne Amerike. Nasproti sta si stala Hughes (izgovori se Jughs) in dosedanjí predsednik Wilson. Ameriške volitve so nekaj znamenitega; ko se odločuje, kdo bo predsednik, je vse na nogah: vse govori, piše le o volitvah, vse dela za volitve, zato ni čuda, če stranke žrtvujejo v ta namen milijone in milijone. Z izpremembo v predsedstvu se tudi izpremeni ves uradniški ustroj. V dokaz, koliko napora in truda si nalože osobito kandidati, naj bo poročilo, ki trdi, da je Hughes v zadnjem volilnem boju imel okrog 5000 shodov in govorov. Kljub temu se mu ni posrečilo, da bi zlezal na površje. Dolgo časa se ni vedelo, kdo je zmagal; oba kandidata sta imela po enako glasov. Slednjič se je vendar dognalo, da je izšel kot končni zmagovalac Wilson z 287 glasovi; Hughes jih je dobil 243; 40 glasov (elektorji, volilni možje) je nezanesljivih. Novi predsednik bo prevzel vlado še le 4. marca 1917.

Svetovna vojska.

Na Krasu mir. Velike izgube Italijanov. — Naši letalci napadli Padovo. — Nemški uspeh na poljskem bojišču. — Ruski poraz na Sedmograškem. — Romunski porazi na mejnih prelazih. — Boji na Francoskem se nadaljujejo.

VOJSKA Z ITALIJO.

Na Krasu in pri Gorici vlada mir, ki ga motijo le posamezne praske patrulj in manjših oddelkov. Italijansko časopisje poroča, da je to le mir pred novim viharjem, ker se Italijani pripravljajo, da nadaljujejo svojo ofenzivo.

Da bi opravičili svoje neuspehe na Krasu, poročajo italijanski časopisi o silnem učinku avstrijske artiljerije. Naglašajo, da je bilo treba največjega napora, da so obdržali osvojenе postojanke in da se ni sunek na Krasu popolnoma ponesrečil.

Silne izgube Italijanov. Čez Švico prihaja poročilo iz Rima, da povzročajo velikanske italijanske izgube Cadorni in njegovi okolici silne skrbi.

Cele divizije so morali vzeti iz bojne črte in jih poslati v zaledje, da jih zopet uredijo in izpopolnijo. Zaloge municije niso bile zadostne za daljšo ofenzivo, ko mora imeti vsak top najmanj tri tisoč streliv na razpolago. Cadorna se je prav zaradi tega protivil novi ofenzivi, pa so ga prisilili iz Rima, da je bil iznova poslal svoje vojake skoraj zastoj v — klavnico.

Na tirolskem bojišču tudi ni bilo zadnje dni posebnih bojov. Na bojni črti v Fleimski dolini so naši odbili posamezne napade italijanskih bataljonov.

Vojska pod Krasom. Kraške jame in votline izvrstno služijo naši brambi. Kakor da bi jih bil Bog nalašč ustvaril za kritja našim branilcem Trsta! V strašnem artiljerijskem ognju so najboljše kritja te podzemelske jame. Ko napade sovražna pehota, pa se vsujejo naši iz jam z granatami, z bajonetami in s strojnimi puškami nad osuplega sovražnika, ki je že mislil, da ni več žive duše v razbitih postojankah. Pripetilo se je tudi že, da so Italijani prodrli čez naše postojanke, pa so se naenkrat prikazali iz votlin naši vojaki za hrbtom Italijanov in jih obsuli s svinčeno točo. Italijanski vojni poročevalec Luigi Barzini z občudovanjem opisuje boje po votlinah in jamah Krasa. Pravi, da je mogoče samo v teh jamah prebiti peklenški ogenj artiljerije.

Delovanje naših in italijanskih letalcev je bilo pretečen teden zelo živahno. 7. novembra so italijanska letala zopet metala bombe na istrska mesta Rovinj, Poreč in Buje. Naši letalci so jih napadli, sestrelili sovražno letalo in napadli z bombami sovražne torpedovke, ki so hotele pomagati svojim letalcem in jih zapodili proti sovražni obali. Naši letalci so v noči od 11. do 12. novembra napadli mesto Padovo; zažgali so vojaška skladišča in z bombami obmetavali vojašnice. Povzročili so mnogo velikih požarov, tako da se je plamen opazoval 40 km naokrog.

VOJSKA Z RUSI IN ROMUNI.

Nemški uspeh na Poljskem. Rusi so vseli nekaj svojih čet s poljskega bojišča in so jih poslali Romunom na pomoč. To priliko so takoj porabili Nemci. Blizu Skrobove severovzhodno od Baranovičev je napadla neka nemška pehotna divizija več zaporedno ležečih ruskih postojank, vrgla Ruse čez tamošnje višine, zasedla ruske postojanke in potisnila Ruse nazaj na kaki 4 km dolgi črti. Rusi so pri tem izgubili okoli 10.000 mož; od teh jih je bilo ujetih okrog 3400 mož. Nemci so pri tem zalepili tudi 27 strojnih pušk in 12 metalcev min. Rusi bodo morali tjakaj zopet poslati ojačenja, da ustavijo nemške napade ki groze tudi sosednjim četam.

Brusilov kliče na pomoč. Ruski vrhovni poveljnik Brusilov se je obrnil do Angleške in Francoske ter naznanil, da nujno potrebuje topov in streliva; zlasti težkih topov bi rad dobil. V svoji prošnji je namignil, da mu ne preostaja nič drugega, kot da se umakne, če mu ne pošljejo

pomoči. Na mnogih točkah svoje bojne črte se mora neprestanemu artiljerijskemu ognju upirati le s pehoto. Zatrtil je: »Z lastnimi očmi sem videl, kako je bilo vsled pomanjkanja topov pobitih na desetstisoče ruskih vojakov.«

Poraz Rusov na severovzhodnem Sedmograškem. Ker so Romuni prišli vsled svojih porazov v silno zagato in v nevarnost, da jih uničijo zavezniške čete, so se Rusi odločili, da jim pošljejo znatnejšo pomoč. Na Poljskem so pobrali svoje rezerve in jih poslali na sedmograško bojišče. Rumunske čete so potisnile čete generala Arz do mejnih prelazov na severovzhodni Sedmograški. Tu je pretela sovražniku velika nevarnost, da razbijejo naši vso rusko-rumunsko bojno črto, zato so Romuni poslali tja večja ojačenja in začeli prirejati protinapade, ki so pa samo ustavili avstrijsko prodiranje. Ker so pa Romuni rabili več čet v Transilvanskih alpah, so prevzeli Rusi del bojne črte na severovzhodni Sedmograški in zbrali velike sile v onem delu bojne fronte, ki se razteza na obeh

Naši že vidijo Bukarešt. Čez prelaze Predeal in Törzburg naši in Nemci sunkoma, toda stalno napredujejo. Z višin južno Predeala se že lahko vidi v daljavi glavno mesto Romunije, Bukarešt. Ob cesti, ki pelje iz Predeala čez mesto Sinaia v Bukarešt, so zavezniški zopet osvojili nekaj višin in ujeli nekaj stotin Romunov. Naši so tudi zasedli goro Omu, ki je visoka 2506 metrov. S teh višin so Romuni nadlegovali naše desno krilo onih bojnih sil, ki prodirajo iz Predeala. Ta gora je tako strma, da se je že v mirnem času zelo težko priplezalo nanjo. 11. novembra so zavezniške čete zopet dosegle lep uspeh zapadno od ceste Predeal v Sinaia. Z naskokom so osvojile šest zaporednih sovražnih postojank in jih obdržale kljub ljutim napadom sovražnika. Pri tej priliki so naši ujeli 360 sovražnikov in jim vzeli 2 strojni puški.

Poraz Romunov pri prelazu Rdečega stolpa. Najljutejši boji na romunskem bojišču so bili pretečeni teden pri prelazu Rdečega stolpa. 7. novembra so naše čete

mega vojnega ministra, da zopet spravi na noge solunsko armado in na ta način pomaga Romunom. Zadnje dni so se zato zopet razvili novi napadi ob reki Črna. Nemske in bolgarske čete so zopet odbile več napadov, le pri Pologu je sovražnikov napad pridobil na prostoru.

BOJI NA FRANCOSKEM.

Klanje ob Sommi in pri Verdunu traja dalje. Položaj je ostal večinoma neizpremenjen.

Tedenske novice.

Naš cesar. Izredno čvrsto je bilo zdravje našega presvetlega cesarja v teh skrbipolnih mesecih vojnega življenja. Upamo, da mu bo ljubi Bog ohranil zadovoljivo čilost tudi v bodoče. Te dni so listi poročali, da je cesar Franc Jožef čutil lahko katarno afekcijo, kar pa ne daje poveda za vznemirjanje, ker se je stanje že izdatno obrnilo na bolje.

Zvestoba in junaštvo Slovencev, njih ljubezen do vladarske hiše ter posebej do presvetlega vladarja je znana sedaj tudi najvišjim poveljnikom ter državnikom v Avstriji. Junaški slovenski polki, ki so krvaveli na najbolj odločilnih mestih v sedanjih vojskah, so bili opetovano pohvaljeni; najvišja vodstva so jim izrekla priznanje in pohvalo. — Ako kljub temu prinašata »Grazer Tagblatt« in »Tagespost« posnetke po »Tiroler Soldatenzeitung«, ter napadata Slovence, ki jih dolžita irredentovstva, nam je to neumljivo, kakor je tudi neumljivo, da more v času tako odlične manifestacije domovinske ljubezni, ki so jo dokazali slovenski vojaki brez izjeme, prodreti na dan taka žalitev junaškega naroda.

Odlikovanje. Ravnatelj I. drž. gimnazije v Ljubljani dr. Požar je stopil v pokoj; cesar mu je ob tej priliki podelil naslov vladnega svetnika.

V. avstrijsko vojno posojilo. Finančni minister napoveduje, da se bodo izdale 5½% zadolžnice, ki se bodo vrstile v 40. letih; dalje 5½% državne zakladnice, ki se bodo vračale v 5½ letih.

Vestnik S. K. S. Z. bo zopet v kratkem izšel. Obsegal bo času primerna izdelana predavanja. V njem bo tudi nekaj praktičnih navodil za vodstvo vzornih knjižnic po naših društvih. V tem oziru pa želi tudi tajništvo, da bi izvedeni knjižničarji poročali o svojih izkustvih, kakor tudi javljali nasvete, kako bi se knjižnice izboljšale in preosnovala.

Bavarski kralj na Dunaju. Na povratku s sedmograške fronte se je pomudil 10. nov. bavarski kralj na Dunaju; sprejet je bil od našega cesarja v Šenbrunu. Sestanek obeh vladarjev je bil izredno presrečen. Kralj se je nato urno odpeljal zaradi smrti svojega nečaka Henrika.

V Lešu v Albaniji se nahaja sedaj g. Ivan Podlesnik; te dni je bil povišan

Donašanje ročnih min na angleški fronti.

straneh prelaza. Tu so Rusi napadli s premočjo tamošnje oddelke Arzove armade in jih potisnili nekaj kilometrov nazaj. Naše čete na severovzhodni Sedmograški so prišle v veliko nevarnost, sovražnik bi jim bil prišel lahko za hrbet, ako bi dalje prodiral. Naše vojno vodstvo je spoznalo to nevarnost in je poslalo tja ojačenja, ki so v srditih bojih vrgla Ruse popolnoma nazaj. Naši so iztrgali Rusom vse poprej izgubljeno ozemlje in jih potisnili še dalje čez mejo; tako je sovražnik tu izgubil zadnji kosček sedmograške dežele.

Tudi v dolini Trotus, preko prelaza Gyimes, je skušal sovražnik vreči nazaj naše čete. Sovražni oddelki so namerali z obkolitvijo zopet osvojiti mejni greben. Priplazili so se skoz goste gozdove od strani za naše čete in se zagostili med bojno črto in naše rezerve. Toda sovražnik je drago poplačal svoj poizkus. Obkoljevalna sovražna brigada je bila popolnoma uničena. Brigadir in neki polkovni poveljnik sta bila ujeta.

napadle tamkaj romunske utrdbe na višinah severno od Spini. Napad se je posrečil, sovražnik je bil vržen iz višin, pri čemer so zavezniški ujeli nad 1000 Romunov. 9. novembra so naši zopet nadaljevali svoje napade in zopet iztrgali sovražniku nekaj njegovih višinskih postojank. Najhujši boji so se vršili na gori Frutu in Sate. Romuni so privedli ojačenja in skušali s protinapadi osvojiti izgubljene višine, toda njih napadi so bili krvavo odbiti; pri tem so zavezniški ujeli nad 1000 Romunov in zaplenili 9 topov.

V Dobrudži vlada mir.

Na Donavi se pridno gibljejo naši motorji. Zaplenili so zopet nekaj romunskih ladij in obstreljevali na več krajih romunsko obrežje.

MACEDONSKO BOJIŠČE.

Solunska armada se je začela zopet živahnejše gibati. Njen poveljnik Sarrail sicer ni hotel nadaljevati nevarne ofenzive proti Bitolju, zato so poslali iz Pariza sa-

za praporščaka, obenem pa tudi predlagan za odlikovanje.

Tragična smrt. V Ljubljani se je 8. nov. zastrupila fotografova žena A. Murn, mati štirih otročičev. Mož je invalid, na eno oko slep. Vzrok tako žalostni smrti so baje domače razmere.

Velika nesreča na Visli. Pri Kazimiersu na Visli se je 9. nov. peljalo na dveh brodovih 144 oseb na drugi breg. Blizu obrežja je bil neki motorni čoln, kateremu se je skupni dvojni brod amaknil ter hotel pristati nekoliko nižje. Pri tem se je brod zasukal, spona se je pretrgala, ljudje so v temi tiščali na en konec tako, da se je jel potapljati. Rešili so samo 27 oseb.

Vojaške novice.

Pozdravi. Dragi »Domoljub«! Ponesi srčne pozdrave vsem Slovincem in Slovenkam ter svojim čitateljem od slovenskih fantov

Jesenšek

Jožef iz Dol pri Litiji; Vodenik Alojzij, št. Jurij pod Kumom; Jelenc Janez, Dole pri Litiji. — Sprejmite iskrene pozdrave slovenskih fantov, ki stojimo sovražniku v bran na mrzlih koroških planinah; sporočite jih vsem sorodnikom in znanec ter vsem čitateljem »Domoljuba«: Franc Mervic iz Ozeljana; Erzar Josip, šepčur pri Kranju; Luka Jenžar, Globasnica; Josip Zadnik iz Malih Lašč; Lasnik J. iz Globasnice. — Slovenski možje v bolnišnici v Knittelfeldu pošiljamo srčne pozdrave v domovino svojim družinam, ženam, otrokom, znanec, fantje pa domačim, dekletom in fantom, ki so še pri domačem ognjišču. Hvala Bogu, da smo tukaj lahko vsak dan pri sv. maši in da poslušamo tudi božjo besedo, zraven pa prosimo Vsemogočnega, da nam podeli zaželjeni mir. Desetnik Fr. Purič, Sv. Križ pri Trstu; Ivan Gustin, Repentabor; Goleš Jožef, Sv. Vid-Grobelno; Fr. Klinkon, Tolmin. — S kraške fronte pošiljajo slovenski fantje pri oddelku metalcev min vsem domačim fantom in dekletom mnogo pozdravov: Ignacij Demšar iz Žirov; Koželj Franc, Šmarje; Vožrinc Iv., Ljutomer; Košak Janez, Sv. Stefan; Letonja Janez, Ptuj. — Vojaki pri letalskem oddelku na severnem bojišču so se tudi oglasili. Pišejo: Pozdravljamo vse gg. urednike »Domoljuba«, vse bralce in vse slovenske fante in dekleta. Oddaljeni smo sicer od Vas, ali Vaši časopisi nas obiščejo, četudi so slabe ceste. »Domoljub« nas povsod najde. Kadar ga dobimo, ga čitamo eden za drugim vsi Slovenci: Alojzij Stegel, Postojna; Jakob Primožič, Zidani most; Fr. Melčan od Maribora. Bog daj, da bi se kmalu obrnili proti slovenski zemlji. Z Bogom!

Pozdravi z Ruskega. Uredništvo je prejelo dopisnico, odposlano 13. avgusta 1916, z naslednjo vsebino: »Srčne pozdrave pošiljamo gorenjski fantje iz ruskega ujetništva Vam, vsem domačim, sorodnikom, znanec, prijateljem in bralcem »Do-

moljuba«: Mihael Draksler, Orehek pri Kranju; Valentin Rozman, Stražišče pri Kranju; Jakob Sarčan, Bitnje pri Kranju; Janez Maselj, Šenčur pri Kranju; Mihael Šlibern, Visoko pri Kranju; Franc Gros, Trstenik pri Kranju. — Upamo še na svidenje!»

»Slovenec ljubi in brani domovino.« Podpisani zvesti naročniki in marljivi čitatelji »Slovenca« in »Domoljuba« prijazno prosimo malo prostora v Vašem cenjenem listu. V pratiki je označeno, da se zimski čas začne vselej 21. decembra, konča pa 21. marca. Tukaj se pa po naši sodbi začne 1. julija, konča pa 30. junija. Tukaj na tirolskih hribih smo že od 1. maja, torej že šest poletnih, tam pri Vas vročih mesecev. A tukaj je vedno zima; sedaj se pa še lahko pristavi, da je sibirski. Sedaj, ko te vrstice pišemo, divja z vsa silo. Gotovo je tu najbolj mrzel kraj cele tirolske fronte. Naš »Ortler«, starosta in prvak tirolskih gora, ima gotovo še iz Noetovih časov vedno debelo belo obleko. Kljub hudi zimi smo še vedno vsi zdravi. Izdajalca Laha prav trdno držimo. Niti pedi zemlje mu ne damo. Nasprotno pa imamo mi njegove par kvadratnih kilometrov zasedene; saj veste, da Slovenec goreče ljubi in vztrajno brani domovino, ljubi pa tudi svoje drage domače. Zato pa kličemo: Pridi zopet ljubi mir, da se zopet sestanemo s svojimi dragimi domačini stalno pod domačo streho. Dal ljubi Bog kaj kmalu! Upajmo. Srčne pozdrave svojim zvestim ženicam in ljubim otročičem, poštenim izvoljenkam, našim predragim staršem, bratom in sestram, cenjenemu uredništvu »Domoljuba«, njega čitateljem ter vsem tovarišem-braniteljem naše domovine pošiljamo v verskem oziru poštene slovenski fantje in možje: Koren Ivan, Babič; Štok Ivan, Marezge; Stopar Rok, Krkavec; Lukač Fr., Kovčice, Istrica; Stegel Franc, Kal-Št. Peter; Stanonik Ciril, Poljane nad Škofjo Loko; Ličen Franc, Rihenberg; Smuk Jakob, Dobovec; Štemberger Franc, Vrbovo pri Ilir. Bistrici; Kos Ivan, Kamnica pri Mariboru.

Tistim, ki žalijo naše ljudstvo: Fr. K. pri 27. domobr. pp. piše po 9. laški ofenzivi: »Naši ljudje so zlato. S smehom in židano voljo gledajo smrti v obraz, skalno neupogljivi. Molite zanje! Vseh žrtev so vredni, ker žrtvujejo vse!»

Iz zračnih višav. Dobil sem zopet »Domoljuba« v roke, ki ga mi je posodil neki slovenski naročnik. Prosim sporočite srčne pozdrave z ruskega bojišča vsem slovenskim fantom in bralcem »Domoljuba«. Dalje izročam iz zračne višave nad rusko fronto najsrečnejše pozdrave svojim staršem. Franc Primožič, doma iz Radeč pri Zidanem mostu, sedaj fotograf pri balonskem oddelku.

Padel je na laškem bojišču Čop Franc z Blejske Dobrave. Pokojni je bil zgleden mladenič: bil je načelnik izobraževalnega društva in požarne brambe. Domači gosp. župnik Ign. Fertin se ga je spominjal v lepih besedah ter ga stavil za vzor vsem mladeničem. Mir njegovi duši!

Zgodaj voščijo za Božič. Vojaki v Borovljah na Koroškem, ki se vsi pišejo z začetnimi črkami S. J., se nam poslali s svinčnikom risano razglednico: dva infan-

terista držita veliko desko, ki je na njenem vogalu pritrdjeno božično drevesce, na sredi pa je napis »Vesele božične praznike 1916!« Poklicani bodo prav takrat k svojemu koru, zato so se podvzivali, da store poprej svojo dolžnost. I. Svašnik, I. Samsa, I. Sper, I. Saje.

Iz ruskega ujetništva se je oglašil oče 12 otrok Lovrenc Filipič, ki je pisal svoji ženi Tereziji (iz Rovt pri Logatcu) ter naznanil, da se v njegovi družbi nahajajo še: Franc Gantar iz Bevk, Jože Pišek iz Zazarja in Vrzdenski Možina. Pravi, da so zdravi, da pa trpe pomanjkanje. V njihovi družbi je še mnogo tovarišev. Zajeti so bili 28. julija.

Ipek (Peja) — Črna gora. Dragi »Domoljub«! Ti edini naš prijatelj nas obiščeš vsaki teden; najdeš nas povsod, v vsakem kotu. Prinašaš nam mnogo pozdravov in novic od ljubega nam doma in od raznih krajev širnega sveta. Hvaležni smo Ti, ker drugače bi res le malo vedeli, kaj se godi po svetu. Zato te vselej težko pričakujemo ter hlastno vselej sežemo po Tebi. Zato Ti pošiljamo nebroj pozdravov, kakor tudi vsem slovenskim fantom in dekletom, osivelim starčkom in ženam, in vsem čitateljem in čitateljicam tega lista. Bog daj skorajšnjo našo zmago in trajni mir. Na veselo svidenje kmalu! Mihael Božič iz Istre, vas Korte, selo Vuki; Ivan Rejec, Vojsko; Franc Troha, Zaplana nad Vrhniko.

Odlikovan je z veliko srebrno kolajno poročnik Pavle Miklavčič iz Gorenjevasi nad Škofjo Loko.

S fronte se prihajajo voščila za praznik rojstva Gospodovega; mi pa moramo odgovoriti na ta način, da bomo napravili tudi ob tretjem Božiču primerno veselje našim bojevnikom s številnimi darovi. Vojno ministrstvo (vojno-oskrbovalni urad) na Dunaju že pošilja poziv, naj vsak domoljub po svojih močeh kaj daruje za božičnico vojakom. Darove bo sprejemal vojnokrbstveni urad na Dunaju, IX., Berggasse št. 22.

V ruskem ujetništvu se nahaja profesor državne gimnazije v Kranju dr. Karel Cepuder. Na levi nogi ima rano, ki se pa dobro celi.

Kam pridejo naši fantje in možje... Tam z maloazijskih turških gorā so se oglasili strelci pri velikih možnarjih. »Slovenec« so poslali pozdrave ter poročajo, da so nastanjeni na kraju, kjer rastejo oljke in kjer gledajo Črno morje v daljavi.

Kraljevi princ — padel na bojišču. Dne 7. novembra je bil ranjen ob nekem poizvedovanju princ Henrik Bavarski, ki je nato v noči od 7. do 8. novembra umrl.

Nemški drenut napaden. Neki angleški podmorski čoln je na Severnem morju blizu danske obale izstrelil torpeda na neko nemško drenutko ter jo nekoliko poškodoval.

Romunski general Dragalinu je umrl vsled ran, ki jih je prinesel z bojišča.

Nepojmljive številke. Dognano je, da stane Francoze vojska povprečno vsak mesec 2846 milijonov frankov. Umevno, da pri tako ogromnih izdatkih morajo omagati, če bi tudi imeli dovolj ljudi na razpolago, da bi jih pošiljali v pogin.

Razne novice.

Državni zbor. Predsednika državne in gosposke zbornice sta prosila ministrskega predsednika Koerberja, naj odredi, da se izseli bolnišnica iz prostorov državnozbornice palače.

Cerkev sv. Štefana razposvečena. Dne 6. oktobra se je v cerkvi sv. Štefana na Dunaju obstrlel mesarski pomočnik Schmied. Poleg sebe je imel triletnega sinčka. Bil je težko ranjen. Cerkev so morali nanovo posvetiti.

Prehranjevalni urad so ustanovili na Dunaju ter poverili vodstvo baronu Becku, ki se pa brani sprejeti to breme, dokler mu ne podelijo obširnih pravic in pooblastil; k sodelovanju naj bi se po njegovi sodbi pritegnilo tudi vojaštvo.

Vojaški predmeti (čevlji, uniforme), ki se nahajajo med prebivalstvom zlasti tam, kjer je bivalo vojaštvo, se morajo oddati pristojnemu županstvu. Te dni je izšel uradni razglas ki določa kazni do 200 K (14 dni zapora) za take, ki bi v tem kaj zagrešili.

Svarilo. Ker se zgodi, da včasih kdo izmed ujetnikov pobegne, opozarja deželna vlada, naj se sumljive osebe takoj naznanijo. Kdor bi na katerikoli način podpiral ujetnika pri begu, bi bil kriv hudodelstva proti vojni moči armade, kar se vojaško-sodno kaznuje.

Šest sinov-vojakov ima na bojiščih posestnik Franc Centrih iz Dobrine pri Zusmu na Štajerskem. Cesar ga je odlikoval na ta način, da mu je podaril 200 K.

Ruski carjevič, ki je zdaj 12 let star, je slabega zdravja in ima to dedno bolezen, da silno krvavi, če se n. pr. kaj rani. Kri mu le s težavo ustavi. Zdravje se mu je zadnji čas zopet poslabšalo. Car je sklenil poklicati nekega berlinskega zdravnika, ki je pa ba je prošnjo odklonil.

Novo »vojno« ministrstvo so ustanovili na Angleškem. Ker mora vlada skrbeti za invalide, vdove in sirote, so Angleži skrb zanje prepustili posebnemu ministru, Hendersonu, ki so ga vzeli iz delavske stranke.

Anarhisti rovarijo. V Barceloni na Španskem so zasledili zaroto anarhistov, ki so nameravali razstreliti poslopje državnega zbora v Madridu. Anarhisti so hoteli na ta način protestirati proti draginji in proti vojnemu dobičkom.

Dopisi.

Sv. Duh pri Stari Loki. — Slovo in naročilo. — Se zadnjič zvonil zvon iz lin, v slovo, in v prejšnjih dni spomin. — Torej tudi ta del ljudske duše, o domovinu, zate! — Zvonov! Vedeli smo, da ste naše neme priče veselih in žalnih dni. Da ste del naših duš, čutimo zdaj, ko tudi vas kliče dolžnost: za dom v bojni grom! — Od zibel do groba naše priče. — Radovale so se srca, ko ste zadoneli v skrivnostni polni Sveti noči na čast Njemu, ki je vir življenja; širila so se srca, ko ste oznanjali vstajenje Gospodovo. — Plakali ste z nami, ko nas je žalni spreved popeljal na pokopališče;

spremljali ste naše drage tja do groba. In danes! Tudi za vas je došlo slovo. Dobro je za vas, da ste brezčutni, a mesto vas čutimo mi. Mnogoterim solzam ste bili vir; vir veselih, več seveda žalostnih ur. In danes se rosi oko za vami. — Naročilo: Klicani ste na branik domovine. Idite! Že smo dali sinove, brate, može; damo tudi vas. Dvoglavi avstrijski orel naj plove z vami; varujte in ščitite ga! In če vas vodi pot na širne ruske stepe, na sever ali jug, vzhod ali zahod, povsod so naši bratje; nesite jim pozdrave domovine, četudi že krije marsikoga črna prst tuje zemlje. Kateri še živijo, jih varujte, mrtve pa mašujte! — In slednjič: Ko se tako trga kos za kosom ljudska duša, naj usliši večni Vlada neba in zemlje naše prošnje: naj vse te naše žrtve, doprinešene v patriotičnem duhu za slavo in čast naše Avstrije, ne bodo zaman. — Naj bi priplul kmalu na tužno zemljo angel miru, k vstajenju tudi naroda slovenskega, da ne bodo naši samo grobovi...

M. Irlih.
Iz Tržiča. Bogato žetev ima letos smrt. Pobrala je že lepo število mož in žena. Pred tednom je umrl trški podžupan, posestnik in čevljarji mojster g. Ludvik Grammajer. Teden dni je ležal bolan za pljučnico. Bil je izredno močan, pa je moral podleči. Dve zastavi in velika množica ljudstva iz vseh slojev ga je spremljala na zadnji poti. Naj počiva v miru! — Na goriškem bojišču je padel 17. oktobra posestnik Jakob Primožič po domače Brus iz Doline.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za franciskansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Iz časov čarovnic.

Črtica iz naše preteklosti.

Spisal Podgoričan.

(Konec.)

VII.

Takoj v nedeljo potem je dobrepoljski vikar v Velikih Laščah oznanil raz leco, da bo tri naslednje nedelje zapored cerkveno opravilo v Rtneku v cerkvi sv. Jurija in da zaradi tega v Laščah ne bo sv. opravila.

»Zakaj? To vprašanje se je vrivalo vsem vernikom, ki so slišali oznanilo. Ljudje so pa hitro pogruntali: Še tisto nedeljo se je splošno vedelo, da bo na Rtneku služba božja zaradi Dvorjancev, ki so bili obsojeni. Revenem je pobila toča, potem so jih pa še

vtaknili v luknjo in kakor se sliši, pridejo na »pranger«.

»Bognasvaruj« naj pogrunta gosposko!

Kdor ni bil sam dovolj goreč, da bi šel tja na Rtnek k sv. maši iz pobožnosti, tega je privzdignila radovednost, da se je v nedeljo podal preko gričev in dolin k sv. maši na Rtnek.

Ko je dobil »admodum reverende domine Antonius Mašič archiparochus parochie S. Crucis in Bono Campo« pismo iz Rtneka in je prebral, je bil takoj pri volji ustreči in sicer naglo ustreči, da kolikor mogoče okrajša nesrečnim Dvorjancem zapore.

»Hudo jih je privil,« je dejal svojima gospodoma: vikarju in kaplanu, ko jima je pri obedu pripovedoval, kakšno pisanje je prejel.

»Sodnik Križnar ima dobre name, toda dvomim, da bi imel kaj posebnih uspehov. Kljub kaznim se bodo vraže ravno tako gojile, samo ljudje se bodo nekoliko bolj potuhneli. Prav je, da nas kliče na pomoč. Ljudje se sami ne zavedajo, da greše z vražami zopet Boga samega. Kadar jih o tem dovolj poučimo in prepričamo, bo več izdalo kakor vse kazni in preganjanje sodnijske gosposke. Gosposka hoče sedaj hipoma zatreti vse vraže, o čarovnicah slišati ne sme; a ni dolgo tega, — jaz sem bil še mlad kooperator, — je sodnijska gosposka, sklicujoč se na božje in cesarske postave, mučila ljudi, ki so bili osumljeni čarovništva. Tudi takrat je vsa duhovščina dokazovala in pridigovala, da ni čarovnic in čarovništva, a svetna gosposka se nam je posmehovala in je devala čarovništva osumljene ljudi na natezalnice in jih potem, ko je iz nesrečnih žrtev dobila tako priznanje, kakor je potrebovala, jih je obsojala na »grmado«. Vsa gosposda je verovala v čarovnice in več kot celo stoletje se je morala duhovščina napenjati, da je pregnala vero v čarovnice vsaj v krogih, ki imajo v rokah življenje posameznikov. Ne zaradi tega, ker nas kliče sodnik Križnar na pomoč, ampak za to, ker smo dolžni preganjati vraže in poučevati ljudstvo v pravi veri, pojdemo maševat na Rtnek.«

Ker je bila za priletnega gospoda nadžupnika hoja oziroma ježa iz Dobropolj na Rtnek vendar le pretežavna, je določil svojega vikarja, ki je sicer nedeljsko službo božjo opravljal redno v Velikih Laščah, da pojde na Rtnek namesto v Lašče, in to drugo nedeljo pričeni, ker za prihodnjo nedeljo je bilo oznanjeno sv. opravilo v Laščah, ki se pa več odpovedati ne more.

Pismo z zapisnikom obravnave je izročil svojemu vikarju ter mu naročil: »Gospod Jožef, Vi ste dober pridigar in znate govoriti vernikom na srce. Sedaj imate najlepšo priliko, da jih poučite, kako nespametna je vsaka vraža, kako grešna je ta stvar in kako lahko pripelje koga v nesrečo. Za zgled ne

Preč. gosp. Anton Mašič, nadžupnik župnije Sv. Križa v Dobropoljah.

hoste v zadregi. Le preštudirajte to pisanje.

Torej verniki s Slemenov in tistih mirnih dolinic okrog Lašič, kateri so sicer hodili k službi božji v Lašče, so tiste nedelje prihajali v gostih gručah na Rtnek. Cerkve sv. Janeza jih kajpada ni mogla vseh sprejeti, zato so ostajali pred cerkvijo in ob straneh zlasti ondi, kjer je bilo kaj sence. Na Jurijevo nedeljo, ko ima rtniška »purga« svoje žegnanje, ni bilo nikdar toliko ljudi, kakor tiste nedelje. Zlasti Dvorska vas je bila polnoštevila.

Pikčeva Polona je bila med prvimi, ki so prihajali po Zrnovcu na vrh. Vso pot je čebljala svojim spremljevalkam: »Ko bi bili mene poslušali, pa bi ne bilo tako! Saj sem jim pravila! Za neumno so me imeli, sedaj se pa vidi, kdo je pri »ta neumnih«. Bog se jih usmili! Le kaj bodo gospod vikar novega povedali!«

Nekoliko pred deseto uro pridejo iz grada naši znanci iz Dvorske vasi. Babič, Mahne in Muhič gologlavi s svečami v roki, za njimi pa gresta Lucija in Mahnečka, držeč v levici svečo, v desnici pa sv. razpelo. Spremljala sta jih purgarja Ogrinc in Obrstar, tista, katerim so rtniški podložniki dejali: »biriči«. Prve tri pelje birič v cerkev skoraj do oltarja, ženski je pa ostavil drugi birič pred cerkvijo in jima velel poklekniti.

Lucija se ni ozrla nikamor, kri ji je silila v glavo in solze so ji polzele po licih, katerih pa ni mogla obrišati. Sram jo je bilo vpricho tolikih ljudi. Nikogar ni pogledala, a vendar je čutila, da so oči vseh obrnjene vanjo. Slišala je tudi opazke in vprašanja: »Čegava je ta, ki tako v tla gleda? — Katera je naredila točo?«

Mahnečka je pa ljudem bolj pogledala v oči in tudi v Lucijo je včasih započila oči, iz katerih je pa odsevalo vse kaj drugega kakor prijaznost.

Ljudje so jih okrožali od vseh strani in pasli radovednost. Zadnji so se vzdigovali na prste in stegovali vratove, da so jih videli. Vmes pa šepet, hetanje in dovtipi. Samo Dvorjanci so molčali in nekoliko sram jih je bilo.

»No, da se je ravno pri nas to primerilo!«

Ko prižge cerkvenik sveče pri oltarju, nese prižgano svečko tudi k obsojencem v cerkvi in k obema ženskama pred cerkvijo, in služba božja se je pričela.

Vikar Jožef Žigovc je slovel za izvrstnega govornika, ki zna poslušalce zanimati in »potegniti za seboj«. Ženske so že dostikrat med vso pridigo ožemale solze in ihtele, ker jim je gospod s svojim govorom tako v »živo segel«.

»Naš gospod vikar pa zna!... Med pridigo bi zmiraj jokala,« je dostikrat vzkliknila Pikčeva Polona.

Toda danes? Gospod vikar so jih prijemali kaj hudo zaradi vražarstva, toda ljudem ni šlo prav do srca. Solz ni bilo niti ihtenja! Poslušali so pač

gospoda, ki se je hudo gnil in govoril učeno, toda ozirali so se le v one, ki so za strašilo drugim — držali goreče sveče v rokah in sv. razpelo, ki so osramočeni zrl v tla in nestrpno čakali konca sv. opravila, da se skrijejo ljudem.

In tako je bilo še dve naslednji nedelji, ko sta Lucija in Mahnečka klečali z gorečo svečo in s sv. razpelom pred rtniško cerkvijo in so gospod vikar pridigali o vražah. V tem času je postala kajpada očita tudi Lucijina skrivnost in Mahnečkina coprnija. In fantje so spuščali debele na njun račun, dekleta so pa privoščila Luciji: »Hihihi!«

Ko so zadnje nedelje po prestani kazni oddale sveče in sv. razpelo, je njima za hrbtom dejalo nekovo mlado dekle: »Jaz bi pa ne bila tako neumna kakor je bila ta-le. Jaz bi se pa bila umaknila tudi v deveto deželo, ako bi bilo treba, pa bi ne bilo toliko govorenja in zgledovanja, kakor ga je sedaj! In tudi pridige bi ne bilo ne doma, ne v cerkvi!«

»Hihihi!... Hehehe!«

Slike in črtice z bojišč.

Pismo iz Galicije.

(Piše poročnik Jože Barle.)

Kaj se vsega človek v vojski nauči! Kar sem v Galiciji, sem dobil v roke dela, o katerih v civilu nisem imel niti pojma. Tako sem v najnovejšem času postal inženir, in sicer dvojni: stavbni in cestni. Stavil sem cela poslopja, seveda pod zemljo. A zdaj delam, oziroma popravljam ceste! Večidel ponoči! Kompanija mož, to so moji delavci, šarži so polirji, moja malenkost je pa mojster in inženir obenem. Včasih je prav zanimivo! —

Nekega večera sedim v svoji »išičji luknji« in pišem pisma dragim v domovino! Zunaj tema kakor v rogu in dež, dež! — Kar vstopi bataljonski ordonanc:

»Gospodine poručnik, javljam pokorno — Dienstzettel!«

Z zlimi slutnjami v srcu odprem. — Da bi te grom! Na listku je stalo kratko in nedolžno: »Ena kompanija — od vsake kompanije ena četa — pod Vašim poveljstvom popravljati ceste tam in tam! Razširiti in utrditi! Takoj! Proti sovražniku odprto!« —

Na bojišču se človek še jeziti odvađa. Vstal sem kakor mašina in dal potrebna povelja. V desetih minutah sem imel kompanijo skupaj — okrog dvesto mož.

»Momci pozor! Gdje ćemo raditi, je nasproti neprijatelju odprto!«

Te besede so zadostovale, da so vsi vedeli, da se ne sme prižgati nobena luč; niti cigareta, in da moramo biti vsak hip pripravljeni na ruske žaromete!

Hajdi torej po »Laufgrabnu« v ozadje. Tema, da bi jo rezal! Malo so

nam svetile svetlobne rakete. Sli smo po jarku drug za drugim kake četrt ure. Nato smo se že upeli na plano. Tavalj smo po temi dalje še kake četrt ure in bili smo na mestu.

Bila je ozka pot, zvožena da je bilo groza; po sredi je drla voda, to sem do ginal bolj otipavajoč z rokami kakor na oči, ker videlo se sploh nič ni! — Popraviti, razširiti in utrditi — je ukazovalo bataljonsko povelje. Hm — ukazovati je lahko, a izvršiti? Poklical sem k sebi šarže-polirje.

»Cesta mora biti široka štiri metre, poleg tega ob straneh jarki pol metra globoki, zgoraj 40 cm, spodaj 30 cm široki. Na vsakih sto korakov preko ceste kanal! — Četovodja Gjuro z dvajset momci v gozd po butare, korporal Stojan z desetimi momci sekat debela!«

Salutirali so in odšli v temo; začel sem tiha povelja, začelo se je življenje okrog mene in kmalu se je zaskrbelo škrtanje lopat, iz gozdiča pa udarci sekir.

Staviti ceste kje na Kranjskem bi bilo šala, saj je ljubi Bog Kranjsko dovolj blagoslovil s kamenjem in peskom — a v Galiciji ne dobiš kamenčka na dolgo in široko; zato se pota in ceste tlakajo z butarami, kanali pa zgradijo z debli.

Delalo se je približno eno uro, a kako delalo v taki strašni temi brez vsake luči. Res so vsak čas švigale v zrak svetlobne rakete, a le trenotno in od daleč. Vedno in vedno sem slišal iz teme:

»Gospodine poručnik, kako ćemo, ne vidi se ništa!«

»I ja ne vidim ništa,« sem jih tolažil, svetloval, otipaval z rokami, pa vse ni dosti izdalo. Naposled se mi je zdelo vse skupaj preneumno; vzel sem električno žepno svetilko in tu malo in tam zopet malo posvetil. — Pa ravno to nas je izdalo: čez nekaj minut je že padla na nas svetloba ruskega žaromet.

»Na tla!« sem kriknul — in že smo ležali kakor snopi v blatu, niti ganil se ni nihče. Svetloba je nekaj hipov trepetala nad nami, pa ugasnila. Aha — smo se oddahnili vsi ter vstali — mogoče nas pa le niso opazili. Toda ni še vsak prijel lopate, kar je zašvignilo po zraku in počilo:

»Zzzz — žrinc — žrinc — žrinc — žrinc!« — štirje šrapneli so eksplodirali nad nami. A, koj tako? — sem mislil.

»V šumo — Laufgrit!« sem zakričal in v par minutah nas je objel gozd. Zdaj nas naj pa išče ruski stric s svojimi žarometi, če nas najde! No, in ruski stric je »pucal« na mesto, kjer smo — bili. Dolgo časa je treskal in z žarometi preiskal vso okolico — a nas ni bilo. Mi pa smo v gozdu pridno sekali vejce in vezali butare.

Pelagoma se je vse pomirilo. Začela je padati megla, spočetka lahka, nato pa vedno bolj gosta, dež je jel ponehavati. Čez kake dve uri — okrog polnoči — smo se zopet vrnili na delo,

in ga tudi nemoteno nadaljevali. Ruski žarometi so zastoj poizkušali prodreti meglo — bila je pregosta. Jaz sem brez skrbi lahko rabil svojo žepno svetilko.

Momci so postajali sčasoma — čeprav mokri do kože — celo dobre volje; bogmali so nad Moskale in jih pošiljali po vrsti k vragu! — Cesta se je širila, izravnavala, jarki rastle pod lopatami. Krepka pleča mojih momcev so pridno donasala debela in butare, s katerimi smo zgradili kanale, oziroma tlakali cesto.

Predno je zasijalo jutro, smo spet pobrali svoja šila in kopita in jo odkurili po isti poti, kjer smo prišli. Mokri in blatni smo došli v svoje »lisičje luknje.«

»Gospod podpolkovnik, javljanj pokorno — sto korakov ceste na odkazanem mestu razširjene in potlakane! Odtok vode gotov! Ranjen nihče!«

Tako sem javil bataljonskemu poveljniku. Bil je prav zadovoljen! In jaz tudi!

Z romunskega bojišča.

France Bavec iz Rajhenburga ob Savi je bil ranjen v boju z Romuni. O tem piše svoji sestri Frančiški dne 30. oktobra. Draga sestra! Tu Ti hočem malo opisati svoje vojaško življenje. Sedaj še ni preslabo, pred 10. dnevi je bilo pa hudo za nas: prvič, ker nismo mogli dobiti živeža in smo bili zelo lačni; drugič, ker smo bili obkoljeni od Romunov. Bilo je pa tako: 19. oktobra smo napravili napad na Romune. Prepodili smo jih iz postojanke, da so bežali pred nami. Mi smo jih zasledovali. Ko je nastopila noč, smo počivali. Drugi dan (20. okt.) smo mislili zapleniti romunski artiljerijo, a ni bilo sreče. Pripodile so se močne sovražnikove čete, ki so nas obkolile. Napeti smo morali vse sile, da smo sovražnika razkropili. Ker smo bili v gozdu, je mislil sovražnik, da nas je veliko. Streljali smo na deset korakov ter vpili »hurá«. Romuni so bežali. Okoli poldneva sem bil pa ranjen. Prenesli so me v bolnišnico, kjer sem bil tri dni dobro postrežen. Nato me prepeljejo v drugo bolnišnico. Pogledam v denarnico in vidim, da je prazna; denar so mi pobrali tisti Madjari, ki so bili notri. Revez je človek, ki ga drugi oblačijo in slačijo; bil sem namreč ranjen v prsa. A zdaj, hvala Bogu, že sam hodim in se sam oblačim. V tej bolnišnici, kjer sem zdaj, so dobre češke sestre.

Toliko, kolikor sem prestal ta dva meseca na romunski fronti, še nisem trpel v svojem življenju; a vse se prenese in vse mine.

Pozdravljam vse skupaj. Z Bogom!

IVERI.

Kdor zna svojo neumnost skrivati, ni neumen.

Pravega šalivca spoznamo po njegovi resnobi.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Še enkrat: kupčija s prešiči. Zdaj se po deželi zelo zanimajo za kupčijo s prešiči. Stališče, katero je bil zavzel »Domoljub«, je bilo pravilno in natančno po danih ukazih. Po novem odloku poljedelskega ministrstva z dne 2. t. m. so se razmere bistveno izpremenile, kakor kaže dopis, objavljen v 45. številki »Domoljuba« str. 589, pod naslovom »Promet s prešiči«. Zdaj ima deželno mesto monopol za nakup prešičev. Vse drugo ostane, kar je pisal »Domoljub«. Pooblaščenec deželnega mesta morejo po dosedanjih odredbah sklepati kupčijo. V zmislu ministerjalne odredbe se morejo kmetu odračunati le stroški dovoza do železnice. Stroški pooblaščenca, ki dobi od vsakega prešiča po 5 K in stroške komisije mora plačati tisti, ki prešiča prevzame. — Če nastane kako nesporazumljenje ali se zgodi krivica, naj se obvesti o tem deželno mesto. Če ne pomaga pritožba, naj se vsak, ki trpi res krivico, obrne na deželni odbor.

Centrala za krmila je določila za koruzno slamo in stebila solčnih rož ceno 6 K za 100 kg. Za koruzne krže se plača po 12 K. Toda s Kranjske se ne sme nobena krma izvažati. Vojaška uprava prevzame vse to po 4 K 1 q.

Kdo sne več? Zelo različno se dohiva po mestih krompir na karte. Na Ogrskem so določili na vsako osebo pol kilograma na dan, na Moravskem dobi oseba na teden 3 kg, v Celovcu le 2 kg. Tudi moke dobe na Ogrskem še enkrat toliko, kakor pri nas. Seveda je nadzorstvo po ogrskih pustah prav težavno.

Cene goveje živine. Na Tirolskem je določila deželna vlada sporazumno z vojaštvom nove cene goveje živine. Plača se za volje, krave in telice enaka cena, kar je popolnoma opravičeno, saj ima dobro rejena telica ali mlada izpitana krava ravnotako meso, kakor najboljši volje. Cene so torej določene: Ia 3 K, IIa 2 K 80 v., IIIa 2 K 60 v.. Le stare krave imajo drugačno ceno, Ia 2 K 40 v., IIa 2 K 20 v. Na Tirolskem in Predarliskem so tudi za sir določili najvišje cene: Emendolec 5 K 20 v., polemendolec Ia 4 K 80 v., IIa 4 K 40 v., grojer 4 K 10 v. Sir iz posnetega mleka 3 K, če se je s strojem posnemalo 2 K 60 v.

Laška vlada dobiva pšenico iz Amerike in Avstralije. Njo stane 100 kg pšenice 71 lir, prodaje jo po 47 lir, ker se boji, da bi ljudje preveč godrnjali. Seveda bo treba za to razliko nekaj sto milijonov čez celo leto. V Ameriki je pšenica vedno dražja. Zdaj stane bušel že skoro 11 K.

Predivo. Da ne bo nesporazumljenja glede cen in drugih okolištin pri prodaji prediva, smo naprosili deželnega svetnika g. dr. Dermastia, ki nam je blagohotno sestavil sledeče merodajne podatke:

Za prodajanje lanu je merodajen ukaz trgovinskega ministra v sporazumu z udeleženi ministri z dne 15. septembra 1915 o prometu z lanom, drž. zak. št. 267.

§ 5. določa:

Kot najvišje cene za blago, izdelano v Avstriji, na zraku sušeno, pripravno za vkladanje, se določajo: za otreseni lan, gostitev v vodi, I.: 270 K za 100 kg; za otreseni lan, gostitev v vodi, II.: 220 K za 100 kilogramov; za otreseni lan, gostitev v vodi, III.: 180 K za 100 kg; za zmikani lan I. vrste, ki ga v predilnici ni treba več mikati, 270 K za 100 kg; za trti lan prima 220 K za 100 kg; za trti lan I. vrste 200 K za 100 kg; za trti lan II. vrste 180 K za 100 kilogramov; za trti lan III. vrste 160 K za 100 kg; za trto predivo in tuljev lan: I. vrste 120 K za 100 kg; II. vrste 90 K za 100 kilogramov; III. vrste 60 K za 100 kg; za potirke, okliokr so pripravi za prejo 30 K za 100 kg.

Cene se razumejo brez omota, postavljene na prevzemališče osrednje skupljalnice.

§ 6. določa:

Navedeni § 6. se vsled ukaza trgovinskega ministra v sporazumu z udeleženi ministri z dne 28. februarja 1916, drž. zak. št. 56, glasi tako-le:

Za prevzemanje lanu po osrednji skupljalnici ustanovi ta skupljalnica za sedaj v Trutnovu, Nemškem Brodu in v okolici Moravsko-Šumerski prevzemališča.

Osrednja skupljalnica ima pravico, postaviti po trgovinskem ministru poverjenega nabiralca, da preiščejo in prevzemajo lan na kraju, kjer leži. Ti organi so odgovorni za vestno izpolnjevanje določil § 7. Izvršuje svoje delovanje, se morajo držati navodila osrednje skupljalnice, ki ga je odobrilo ministrstvo, in morajo skupljalnici dajati račun o svojem ravnanju z novci. Trgovinskemu ministru je tudi vsak čas dano na voljo, postavljenim nabiralcem odtegniti poverilnico.

Kadar prevzema nabiralec lan, mora dati prodajalcu primerno plačilo na račun. Ostanek plača, odbivši dovozne in prevozne stroške do prevzemališča, ki gredo v zmislu ukaza na dolg stranke, prevzemališče, ko končno veljavno ceni lan.

Nabiralec pa ima tudi pravico, prevzeti lan na trdni račun-tedaj, ako je ta ravnanje prodajalcu ljubše.

Odškodnino za lan, ki ga je prevzela osrednja skupljalnica, naj določi, če ni dogovora izlepa, privzemši stranko, okrajno sodišče, v čigar okolišju je blago, v nespornem postopanju, zaslišavši izvedence.

V tem primeru mora osrednja skupljalnica ob prevzetju začasno plačati v gotovini kupnino, ki jo je ponudila.

Odločbo okrajnega sodišča se more v osmih dneh izpodbijati z rekurzom. Zoper odločbo II. stopnje ni dopusten nadaljni pravni pomoček.

Torej:

A) Za lan veljajo v § 6. zgoraj navedenega ukaza določene najvišje cene.

Cene se umevajo brez omota. Blago mora prodajalec na svoje stroške spraviti na prevzemališče, oziroma mora nositi dovozne in prevozne stroške do pre-

vzemališča, ki je Trutnov, Nemški Brod ali v okolici Moravsko-Šumperki. Osrednja skupnjevalnica določi eno izmed ravno navedenih treh prevzemališč.

Najvišje cene je torej umeti franko prevzemališče Trutnov in ne oddajna postaja.

B) Nabiralec nakupuje za osrednjo nakupovalnico na trdni račun tako, da se cene obojestransko končnoveljavno dogovore. Tako tedaj, ako je to ravnanje prodajalcu ljubše.

Drugače nabiralec samo blago poišče in prevzemališče končno ceno določi. V tem slučaju plača nabiralec primerno plačilo na račun. Ostanek plača prevzemališče, ko je končno cenilo lan po odbitku dovoznih in prevoznih stroškov.

C) Če se glede lanu prodajalec za osrednjo skupnjevalnico, ki je lan prevzela, ne sporazume, določi ceno okrajno sodišče, v čigar okolišju je blago, v nespornem postopanju, zaslišavši izvedence.

Najvišje cene za jajca. Deželna vlada na Kranjskem je določila najvišje cene za jajca in sicer: Na deželi (iz prve roke) 20 vin. za eno jajce; v obrtniški trgovini 24 vin. V Ljubljani 28 vin. iz prve roke, v obrtniški trgovini 32 vin. — Prestopki se kaznujejo z denarno kaznijo do 2000 K, ali z zaporom do 3 mesecev; pri obtežljivih okolnostih pa s kaznijo do 5000 K, ali z zaporom do 6 mesecev.

— **Preskrbovanje s semenskim krompirjem.** Po ministrski naredbi z dne 28. oktobra t. l., ki urejuje promet s semenskim krompirjem, mora vsak posestnik, ki nima dovolj krompirja za seme, naznaniti svojemu županstvu, koliko rabi semenskega krompirja. Naznani naj mero zemlje, ki jo misli posaditi s krompirjem in koliko kilogramov krompirja za to rabi. Županstvo pregleda ta naznanila, če treba jih popravi in potem sestavi seznamek za celo občino. Ta seznamek se mora najkasneje do 15. decembra predložiti okr. glavarstvu s pripombo, s katero vrsto krompirja in iz katerega kraja so se doslej dosegli najboljši uspehi.

Oddaja žvepla vinogradnikom. Deželni odbor je razdelil letos vsega skupaj 4 vagona žvepla in sicer 3 vagona v času žvepljanja in 1 vagon pozneje za prvo potrebo prihodnjega leta. Od prvih treh vagonov so prišle na posamezne vinorodne okraje sledeče množine naročenega žvepla in sicer: na Postojnski okraj, t. j. v Vipavsko dolino 23.520 kg, na Črnomaljski 3462 kg, na Novomeški 1536 kg, na Krški 1382 kg in na Kočevski 100 kg, skupaj 30.000 kilogramov. Pretežna večina je šla tedaj v Vipavsko dolino, ki se ima odnekadje bojevati z grozno plesnijo in kjer so gospodarji vajeni temu delu. Vsi drugi okraji so naročili dosti manj žvepla, da bi ga bili letos več potrebovali in velja to posebno za Črnomaljski okraj. Četrty vagon se je po došlih naročilih tako-le porabil: V Postojnski okraj se je dalo 4133 kg, v Črnomaljski 2079 kg, v Novomeški 1641 kg, v Krški 1947 kg in v Litijski 200 kg. Iz teh naročil je povzeti, da so se tudi dolenj-

ski vinogradniki po letošnjih težkih izkušnjah začeli bolj zanimati za žveplanje trt, kajti prejeli so od zadnjega vagona okroglo 6000 kg, tedaj več kakor polovico. Od skupne množine 40.000 kilogramov žvepla je odpadlo potemtakem za Vipavsko dolino 27.653 kg, za Belo krajino 5541 kg, za Novomeški okraj 3177 kg, za Krški okraj 3329 kg, za Litijski okraj 200 kg in za Kočevski okraj 100 kg. Žveplo je dobro učinkovalo, le škoda, da se je zaradi posledic njegove lahke vnetljivosti prva pošiljava preveč zakasnila.

Za naše gospodinje.

Gobe namesto mesa se napravijo lahko z rižem, kašo, krompirjem, testeninami. Gobe vzamemo lahko za guljaš, obaro, zrezek in podobne jedi; posebno testenine z gobami so prav okusne.

Bezgov močnik. Oplakni jagode, kuhaj jih z kislim jabolkom, zraven deni malo korenčka in sladke skorje. Precedi. — Na 50 dek jagod podmeti žlico moke na četrt litra posnetega mleka, vmešaj k jagodam, posladi in kuhaj, dokler se ne zgosti. Najboljše je mrzlo. — Kuhaj jagode in par češpelj, kupico rdečega vina in pest drobtin, dokler se ne zgosti. — Skuha se lahko tudi iz posušenih češpelj in terjaka.

Prešiči kašljajo. To tožbo slišimo pogostoma. Priprosto pa dobro domače zdravilo za tak slučaj je: Stolci svež sladki koren in pest sladkega janeža; te zmesi daj prešiču za oreh dvakrat na dan. Od zunaj mu nadrigni vrat z gorčnim lanenim oljem ali z lojem. Ako ne moreš dobiti svežega sladkega korena, pa skuhaj pest suhega in pest janeža na osminki litra kropa in vlij v dveh porcijah, mlačno.

Kašelj, ki ga je dobil prešiček, ker se je navzel prahu, premine, če mu daš večkrat kislega mleka.

Tedenska pratika.

Petek, 17. novembra: Sv. Gregorij Čudodelnik, škof. († 270.) — Sv. Viktorija, muč.

Sobota, 18. nov.: Sv. Evgenij, spoznav. — Sv. Odon, opat. († 942.) — Sv. Hilda. — Obletnica posveč. bazilike sv. Petra in Pavla.

Nedelja, 23. pobinkošt., 19. nov.: Evangelij: Jezus obudi Jajrovo hčerko. — Praznuje se god sv. Elizabete, mejne grofinje turinške. († 1231.)

Ponedeljek, 20. nov.: Sv. Feliks Val., spozn. († 1212.) — Sv. Edmund, kralj.

Torek, 21. nov.: Darovanje Mar. Dev. — Sv. Kolumban, opat. († 615.) — Sv. Ozvin, kralj.

Sreda, 22. nov.: Sv. Cecilija, dev. muč. († 230.) — Sv. Maver, muč.

Četrtek, 23. nov.: Sv. Klemen, pap. in muč. († 101.) — Sv. Felicita, muč.

Solnce vzhaja ob 7. u. 22 m., zahaja ob 4. u. 13 m.

Luna: Zadnji krajec 17. nov. ob 11. uri zvečer.

Sv. Elizabeta turinška.

Elizabeta, hčerka ogrskega kralja Andreja II. in sorodnica sv. Hedvike, je bila devotka nežne nedolžnosti in iskrene ljubezni do Boga. Najljubša pot ji je bila pot v cerkev; ni je bilo lahko odpoklicati od tabernaklja. Zlato z biseri okrašeno kronico, ki jo je prisiljena nosila ob velikih godovih in praznikih, je takoj snela in položila pred noge Križanega, kakor hitro je prišla do cerkvenih vrat ter je rekla: »Bog me varuj, da bi stopila kdaj s tako krono pred obličje Gospoda, ki je bil s trnjem kronan in meni na ljubo na križ prubit.«

Vsled pokorščine do svojih staršev se je poročila z Ludovikom, mejnim grofom hesenskim in turinškim. Bila mu je zvesta in ljubezniva tovarišica ter mu podarila štiri otročiče. Ako je bil soprog odsoten, je odložila svoja knežja oblačila ter živela popolnoma zase. Bila je med prvimi knežjimi ženami, da se je pridružila III. redu sv. Frančiška. Ni bila zadovoljna, da je oskrbovala vsak dan veliko revežev v svoji palači, marveč je dala sezidati še večjo bolnišnico, v kateri je stregla betežnikom ter jim donasala jedi. Nekoč je bila uprav namenjena v bolnišnico ter nesla več daril revnim bolnikom. V tem sreča svojega moža, ki ji veli, naj pokaže, kaj ima spravljenega v plašču. Ko odgrne, se prikažejo najlepše cvetlice četradi jih v takratnem letnem času zunaj ni bilo najti.

Ko ji je soprolog ob 5. križarski vojni umrl, je postala vdova. Nastopili so zanj hudi dnevi poizkušnje. Prepodili so jo z gradu ter vzeli vladu in posestva, tako da je morala kakor sirota s svojimi otroki po svetu. V nekem hlevu je morala prvo noč iskati zavetja. Opolnoči je šla v frančiškansko cerkev ter prosila redovnike, naj opravijo zahvalnico v njenem imenu za vse križe, ki jih je Bog poslal. Ko je pozneje njena svaščina uvidela krivico, storjeno tako blagi gospej, so jo prosili odpustčenja ter ji odkazali mesto Magdeburg kot vdovski užitek. Tu si je dala poleg cerkve urediti preprosto stanovanje. V veliki bolnišnici, ki jo je bila dala sezidati, je stregla bolnikom s požrtvovalno ljubeznijo do blažene smrti.

Za razvedrilo.

Tolažba. Mati: »Zakaj si zopet dobil tako slabo spričalo? Moj Bog, kako me to boli!« — Zane: »Nikar se ne jezite, mati; saj se jaz tudi ne!«

Enako z enakim. Mojster vajencu: »Tu imaš vrček, prinesi mi pival!« — Vajenec: »Dajte mi denar!« — Mojster: »Za denar piva prinesi mi nikaka umetnost; poizkusi ga prinesi brez denarja!« — Vajenec odide. Čez deset minut pride nazaj in postavi vrček na mizo, rekoč: »Nate!« — Mojster hoče piti, pa vrček je prazen. »Kako je to, saj je vrček prazen,« se zadere mojster. — Vajenec: »Iz polnega vrčka piti ni nikaka umetnost; poizkusite iz praznega!«

Kranjski vojak.

Bori se vrlo naš vojak;
ni kmalu njemu kdo enak.
In Lahu zemlje ne pusti,
mu stercer rajši vse kosti.
Naš cesar fantov dost' ima
in Lahu jelca zobat' da.
Kar Italijan je zdaj dobil,
s krvjo je svojo vse polil.
Se plačal dolg bo zastareli;
lasje še bodo mu siveli.
Pač nič ne bo se on bahal,
kako je Avstrijo izdal.

Zdaj še Romun šopiri se:
»Jaz tudi hočem kaj od nje!
Pa revež zlo se spekel je;
močno zato kesa se že.
Bolgarski fantje čvrsti so,
neugnani v bojni vrsti so.
Romun in Lah sta ob kredit;
poštenja naj se gresta učiti.

V. S. iz bolnišnice v Kremsu.

Bolečine, srbež in nečistoče na koži se lahko odpravijo s čistilnim, desinfikujočim, antiseptičnim in bol lajšajočim Fellerjevim rastlinskim izvlečkom z znamko „Elsa-fluid“. To je staro preizkušeno domače sredstvo za vrbavanje, umivanje in ovitke. Predvojne cene: 12 steklenic pošlje poštino prosto za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 16 (Hrvatsko). Nečista koža je često posledica slabe menave snovi. Kdor trpi na zaprtju in težkočah prebave, naj jemlje mlo odvajajoče Rhabarbara kroglice z znamko „Elsa-kroglice“. 6 škatlic velja franko 4 K 40 vin. in so prava dobrota. (f.)

To in ono.

Te le stvari so malo čudne: 1.) Vsi ljudje bi bili radi stari, noben pa ne mara biti star (veljati za starega). — 2.) Tisti hočejo najbolje vedeti, kako se dežele in ljudstva vladajo, ki še svojega lastnega gospodarstva ne znajo prav voditi in niti sebe ne morejo vladati. 3.) Tisti najprej in najbolj zabavljajo čez berače, ki jim sami ne marajo nič dati. — 4.) Tisti navadno najbolj zabavljajo, če odpade služba božja, ki niti v cerkev ne gredo. — 5.) Čudno je, da se govori o hudih časih, a se kljub temu morda več pije, kot sicer. — 6.) Čudno je, da so ljudje, ki so brez otrok, najbolj navezani na denar. — 7.) Čudno je, da najbolj leni otroci največ knjiž porabijo. — 8.) Čudno je, da so tiste mladenke, ki se od mladosti najbolj šopirijo in lišpajo, pozneje dostikrat najbolj zanikarne gospodinje. — 9.) Čudno je, da so napoluceni ljudje dostikrat zelo naduti in prevzetni, dočim so res učeniki možje skromni in ponižni. — 10.) Najbolj čudno je pa to, da ljudje verujejo na pekel, pa nič ali pa zelo malo store, da bi se ga rešili.

Dobro zdravilo. Gozdar pride k zdravniku, pa ga prosi: »Gospod doktor! Zdravilo, katero ste mi v jeseni zapisali, bi rad še enkrat!« — Zdravnik: »Dobro, dobro. Vam je pomagalo kajne?« — Gozdar: »Seveda; prav izvrstno je

za snajenje; še nikdar nisem puške tako lepo osnažil, kakor s to pasto.«

Na vezbalšču. Med vpoklicanimi v vojaško službo je bil tudi korenjak, ki je imel to nezasluzeno prednost, da je po širokem obsegu in po trebušni prostornosti daleko prekašal svoje sovrstnike. Na vezbalšču mu je iz početka šla zelo trda. Se celo korporal si ga je nekoč privoščil. Zaklical je: »Vi infanteristi! Kako pa stojite? S trebuhom ste v ofenzivi s prsi pa v defenzivi!«

Vprašanja in odgovori.

A. P. — Nadanjeselo: Če ste naročili na pravi naslov, bodo že izvršili. Sicer pa imajo toliko naročil v velikem obsegu, da bodo težko ustregli. Sole naročujejo kar na stotine coklic, a najbrž ne bodo vsega dobile, vsaj pravočasno ne. — Iz Ljubljane je šel n. pr. šolski nadzornik L. osebo v Gradec, da bo posredoval za ljubljanske ljudskošolske otroke.

J. P. — Hamborn-Porenje: Tisti svojci imajo pravico do vzdrževalnine, ki so do mobilizacije živeli od vpoklicanca. Za presojo upravičenosti pride v poštev, če so dotični živeli dotlej v skupnem gospodarstvu z vpoklicancem. Prošnje s potrjenimi dokazili o tem pošljite glavarstvu, kamor ste pristojni, kajti pri vsakem glavarstvu posluje posebna komisija za te stvari.

T. S. K. — Dobr: Napraviti treba novo prošnjo in priložiti dokazila.

C. L. — Karmelj: Po naši sodbi ji gre podpora. Morda napravi še eno prošnjo na tozadno komisijo pri glavarstvu. Druge inštanice ni.

J. T. — Ločno: Obrnite se pisмено do »Obrtno-pospeševalnega zavoda« — (Ljubljana, Dunajska cesta), ki je v zvezi z graško tvrdko za čevlje z lesenimi podplati.

F. J. — Boljunsko polje, Istra: Nakup oljnatih semen, pešek itd. za Kranjsko je avstr. centrala poverila G. F. S. Skrabec v Višnjigori (Dolenjsko).

B. M. — Podrečje: V take stvari se je nevarno vtikati. Prošnjo lahko napravite na dotično vodstvo bolnišnice; izdala bo pa težko kaj. —

Listnica uredništva. G. Mihaela Omahen ml. — Višnjagora. K poročilu v št. 43 »Domoljuba« o predivu, ki se glasi: »Primerilo se je na Dolenjskem, da je kmet prodal nekemu zastopniku predivo na postaji... itd, ter da je prejemnik sodnijskim potom moral še doplačati — pristavimo v pojasnilo, da datira omenjena kupčija iz decembra l. 1915. — Pišete: »Ker imam od 15. febr. t. l. nakup prediva po celem Kranjskem in južnem Štajerskem, bi prosil, ako bi to pojasnili, ker jaz nisem bil isti, ki bi me kdo pri sodnji primoral, da bi moral komu doplačati...« — Upamo, da smo s tem Vaši želji zadostili.

Listnica upravnštva. Prosimo prav lepo, da bi vsi, ki se preselijo, poleg novega naslova označili upravništvu tudi še stari naslov. S tem je olajšano delo pri upravi, obenem pa zagotovljeno, da se list takoj naslovi na pravo mesto. Pri tolikem številu izprememb gre delo zelo počasi izpod rok, ako se morajo še iskati prejšnji naslovi, da se črtajo in odstranijo. — Gosp. Ign. Cuderman, Tupaliče: Znesek 5 K za goriške begunce smo prejeli in ga oddali z dopisnico vred posredovalnici za goriške begunce.

Fellerjeva želodec krepčujoča, lagodno odvajajoča rabarbara kroglice z zn.

„ELSA-KROGLJICE“

odstranijo zaprtje.

Predvojne cene: 6 škatlic poštino prosto 4 K 40 v. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 16. (Hrvatska.) Čez 100.000 zahvalnih pisem.

Dobre knjige.

Ljudska knjižnica. Na podbudo mnogih, da bi nadaljevala Katoliška bukvarna z izdajanjem »Ljudske knjižnice«, ker primanjkuje pripoved, berila, naznanjamo, da je to med vojsko nemogoče; da se pa dobe še vsi dosedaj izdani zvezki s silno zanimivimi povesti, katerih je velika izbira n. pr. Sienkiewicz, Skozi pustino in puščavo K 2.80. — Haggard, Roža sveta K 2.80. — Haggard, Dekle z biseri K 2.20. — Conan Doyle, Znamenje štirih, 60 vin. — Dostal, Darovana. K 1.60. — Sienkiewicz, Jernač Zmagovav, 60 vin.; — Detela, Malo življenje, K 1. — Senoa, Zadnja kmečka vojska, K 1.60. — Finžgar, Gozdarjev sin, 20 vin. — Detela, Prihajač, 90 vin. — Jirasek, Pasjeglavci, K 2.20. — Alešovec, Kako sem se jaz likal, K 3.60. — Dolžan, Iz dnevnika malega poredneža, K 1.40. — Alešovec, Ne v Ameriko, K 1.50. — Coloma, Janez Nevolja, K 1.

Profesor Novak, Slovenska steno-grafija. I. del, Korespondenčno pismo. Cena K 4.20 je izšla ravno kar v zalogi Katoliške bukvarne v tretjem natisu.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 8. novembra: 62, 39, 27, 25, 86.

Linc, 11. novembra: 61, 74, 65, 46, 66.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.
Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsek, ki trpi na trajnem kašlju, lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašljem bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.

3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno olahča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v
vseh lekarnah
K. 4.-

Sanjaril Žorž je dan in noč
o zlatu in o sreči.
Zadel je »los« za stotisoč;
domov ga nese v vreči.

Pri tem pa Žorž se je redil:
okrogel bil kot sod je.
»O, ko še kdaj, kot prej sem bil«
si zdaj želel »gospoda« je.

Žorž je in pije prav vse dni
zdaj delo ima le eno:
za mizo polno ti sedi
in vleče ga pošteno.

Kupim Hišo

na deželi z malim zemljiščem, pripravnim za vrt, v lepem letoviškem kraju Gorenjske, slov. Koroške ali južno Štajerske za največ 15.000 K. Ponudbe pod K. Tonkli Pazin 183.

500K

Vam
plnčam
ako Va-
sah kurjih oči, brada-
vie in trše kože tekom
3 dni s korenino, brez
bolečin ne odpravi
RIA-BALSAM
Cena lončku z jantarnim
pisnom K 150, 3
lončki K 4—, 6 lonč-
kov K 650.
Kemeny Kaschau
(Kassa) L. poštni predal
1219 Ogrsko
100.000 zahvalnic.

PODPLATI

iz

USNJA

za gospode K 6—, za
gospo K 5—. Regen-
ski gumijevi podplati
za gospode K 5—, za
gospo K 4—. Upogljivi
leseni podplati za bolj-
šo in štrpave čevlje
K 170. Zahtevajte za-
stojni cenik s slikami.

H. Steiner,
Dunaj III. 2.
Weinbergerstraße 52/4

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljske orodje, stroje, živino, zvonove in enake, 3. vse poljske pri-
delke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživotje
in drage kombinacije in proti neugodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za doživetje
nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale 1. 1912 K 673.355-17, so poskočile koncem 1. 1913 na K 735.147-17.

Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel zaklad.
Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverništvo v Celju in na Proseku, kakor tudi
po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Izšel je

novi cenik

s koledarjem in vojnimi urami
po najnižjih cenah. Tudi po pošti
zastonj. Za obilni obisk vladno
vabi

F. ČUDEN

Cene brez poviška.

Ljubljana, Prešernova ulica št. 1.

Velike ovire

smo

premagali

da smo se preskrbeli, četudi v
nekoliko omejeni meri, s suro-
vinami. Svojim starim odjemal-
cem moremo torej nekaj časa
še postreči.

Cene od 1. novembra

- 1 izvirna steklenica 100 gramov
Lysoforma K 1'60
- 1 izvirna steklenica 250 gramov
Lysoforma K 3'20
- 1 kos Lysoform-mila K 4'—
- 1 steklenica Lysoforma s popro-
vo meto K 2'50

Z ozirom na omejeno vpo-
rabo surovin naj se torej vsak
pravočasno preskrbi s tem raz-
kuževalnim sredstvom, ki je po-
sebnost v tej vojni dobi tolike
važnosti, dokler je kaj v zalogi.

Dr. Kelety & Murányi

kemična tvornica, Bpest.

Dr. Riporočamo

*Kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!*

Edino dobri in solidni stroji so samo „Gritzer“ in „Afrana“
Prednosti: kroglični tek, biserni ubod (Peristich). Pouk o vezenju in krpanju brezplačno v hiši.
Edina tovar. zaloga stalnih strojev
Josip Petelin
Ljubljana
blizu franč. mostu, 3. hiša za vodo.
10letna garancija.

Avtomatična past

za podgane K 5-50, za miši K 4-00, lovi brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zopet nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 3-70. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poština 80 v. Izvoz. tvrd. Tintner, Dunaj III., Neulingg. 26-8

100 litrov domače pijače osvjež., slastne in zelo gaseče; lahko vsak sam napravi z majh. stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškati hruševac, poprovi matovec, pomarančevac, prvenčevac, višnjevec. Neuspeh izkl. Ta dom. pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča mesto rumu ali žganja. Nastavine z nat. navod. stanje K 8-50 franco po povzetju. Za ekonomije, tvornice, velja gospod., delavnice itd., nepreco. vroda., ker to delavca sveži in ne upijani in njegova delazn. nič ne trpi.
Jan. Grollich, Engel-Drogerie, Brno 641, Moravsko.

Naprodaj je več

2660

mladih prašičkov

pri Ivanu Pezdir, Brezovica 27.

Ne prezrite današnjega oglasa „Srečkovnega zastopstva“!

Išče se v gospodinjstvu, kuhanju itd. polnoma izvežbana **gospodična** iz ugledne hiše za boljšo osebo (pr. dr. pos.) Ponudbe na upravo lista pod št. 2672.

Kupim vsako množino bučnih

pešek

in plačam za suhe neolupljene peške 1-80 K do 2 K za 1 kg, za olupljene primerno več. Kupim tudi druge oljate sadeže, ki niso pod zaporo, po najvišjih cenah. Tovarna olja V. IRRASCH, Treibach, Koroško. 2673 2

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani,

p. a. dež. živl. in rentne, nezg. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173,490.838—
Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48,732.622-76
V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432,232-66

Kdor namerava skleniti življenjsko zavarovanje veljavno hkrati za vojno zavarovanje, saj se v lastno korist obrne do gori in nesreč podružnic.

Prospekt zastopj in poštne prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo po najugodnejših pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Bližajo se veliki dnevi sreče!

V času do 1. febr. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih izbornih srečk:

Novih srečk Avstrijskega rdečega križa	300.000 in 500.000 kron
Turških srečk	200.000, 400.000 in 200.000 frank.
30/0 zemljiških srečk iz l. 1880	90.000 in 90.000 kron
30/0 zemljiških srečk iz l. 1889	60.000 in 100.000 kron

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917:
3,230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3-75.

Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju neizžrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročilom!

7 90

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je **mojstirsko delo urarske umetnosti!**

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče **zamenjam!**

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte zastopj in poštne prosto.

Zlato uro zastopj!

Natančneje v krasnem ceniku, ki se pošlje zastopj in poštne prosto.

Tako sodijo vse stranke: Tisoč takih pisem vam lahko pokažem.

Po letih še ni popravila potrebna.

Moji znanci so zelo iznenadeni, da ona kovinasta ura, katero sem ori Vas kupil K 4-10, še ni bila popravljena in gre vedno dobro. Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega nečaka. Vsoto K 4-10 pošljem istočasno po poštini nakaznici na Vas.

*Vas najlepše pozdravljam
Skaričevo pri Krapini. Franc Mlinarič, pos.*

Vse ure so natančno preizkušene!

Svetovna razpošiljalnica

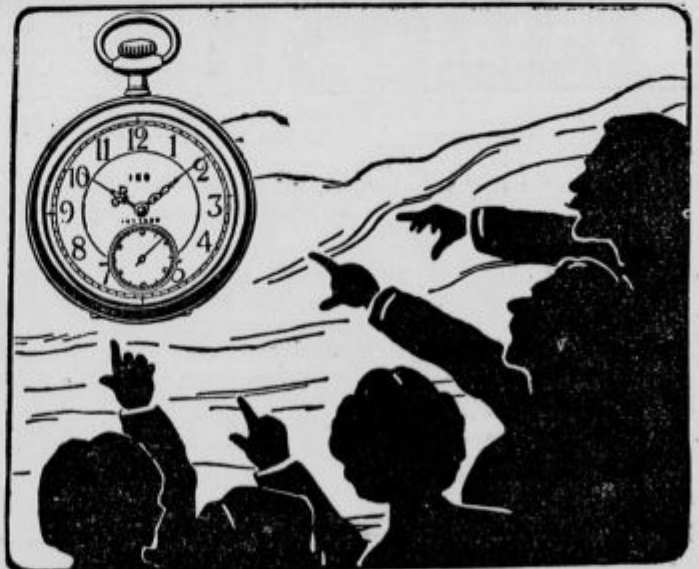
Lasna protokolirana tovarna ur v Švic

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

8 vinarjev

(za 1 dopis.) Vas stane glavni cenik, ki se dopolnjuje na zahtevo brezplačno.

Prva tovarna ur

Jan Konrad

c. in kr. dver, zaš. Br. 1554 (Četko.)

Nikel ali jeklo, ure na sidro K 6.-, 7.-, 8.-. Vojno-spomin, nikln. ali jekln. ure K 11.-, 12.-; armadno radij, ure iz niklja ali jekla K 12. Masiv, srebrne Roskopf remont, ure s sidr. K 19.-, 20.-. Budilke, stenske ure v veliki izbiri po nizkih cenah. 3 letno pismeno jamstvo. - Posilja po povzetju, gum. dovolj, ali denar nazaj.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Pravi čebeljni vosek

v velikih in manjših množinah se kupuje. Ponudbe z označbo količine in cene na upravo tega lista pod »Čebeljni vosek 2521«.

Vaši prašiči

morajo biti kmalu debeli in tolsti, krave morajo dati več mleka, kokoši več jajec, ako jih krmito redno s

Barthelovim kladnim apnom

primešanim h krmi. 5 kg za poskus K 450 od Dunaja, 50 kg za K 36 od zaloge Mari-bora proti predplačilu. Cene neobvezne.

Miha Barthel & Co.

Dunaj, X. 1. Siccardsburg 44. (Tvrđ. ust. 1781)

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. **4³/₄%** Ijanje denarja na razpolago brez. Zunanji vlagatelj so za pošl. plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7¹/₂, 15 ali 22¹/₂ let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambl na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvo. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

E. Remec, c. kr. profesor v Novem mestu.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; Zajo Albin, c. kr. rač. oficijal v Ljubljani; Anton Kralj, tajnik Zadrugne zveze v Ljubljani; dr. Merhar Alojzij, gimn. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Fapež, odvetnik v Ljubljani; Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Sušnik, c. kr. g. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, katehet v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. lin. rač. oficijal v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; Avgustin Zajo, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Luščine

(voščine) od medu kupi

K. MILKOVIČ, Moste pri Ljubljani.

Poroča naj se, ali so medene ali suhe, množina in cena.

Deteljno seme,

suhe gobe, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, kakor tudi prazne vreče kupuje Sever & Urbanič, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

LJUDSKA POSOJILNICA

regisrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta štev. 6, nasproti hotela »Union« za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4¹/₂%

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 50 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

